
REZOLUCIJA O BORBI PROTIV NASILJA NAD MLADIMA I PREKARNOG RADA

Svi pokazatelji, istraživanja, svjedočenja i recentni događaji, nažalost, potvrđuju da se u Hrvatskoj odvija sustavno nasilje prema različitim skupinama građanki i građana. Kao politički socijaldemokratski pomladak posebno pratimo i upozoravamo na nasilje koje se odvija nad djecom i mladima – fizičko, institucionalno i ekonomsko. Ovom rezolucijom i u formalnom obliku ističemo problem eksploatacije i nasilja nad mladima, svjesni da se ono vrši i nad drugima.

Različite vrste nasilja u Hrvatskoj su postale svakodnevnica i odvijaju se u svim sferama društva, u svim prostorima - i javnim i privatnim, a sve se više razvija višestruko nasilje koje razara društvo te stvara strah i nesigurnost. O nasilju treba govoriti jasno i glasno, ne ignorirati ga te sa činjenicama o eskalaciji nasilja suočiti sve društvene dionike - kako javnost tako i svaku pojedinu i pojedinca. Razlog je vrlo jednostavan. U društvu nasilja bilo tko od nas može postati i biti žrtva. U društvu nasilja razara se povjerenje, stabilnost, sigurnost. U takvom društvu nema napretka.

Fizičko nasilje, emocionalno zlostavljanje i silovanja

Kada govorimo o nasilju u Hrvatskoj, fizičko i seksualno nasilje je, nažalost, sve učestalije i poprima sve teže oblike. Samo u posljednjih nekoliko godina i mjeseci imamo primjere gdje je partner ubio mladu trudnicu s 88 uboda nožem, zatim primjer brutalnog premlaćivanja i zlostavljanja mlade Zadrance od strane njezinog partnera, tragične smrti mladića u zatvoru koji je imao razvojne psihofizičke smetnje, mnogobrojna zlostavljanja, premlaćivanja djevojaka i mladića, doživljavanja nasilja u školi i u obitelji te nažalost, najnoviji primjer silovanja, zlostavljanja, eksploatacije i ucjenjivanja mlade djevojke, točnije djevojčice. To su sve primjeri brutalnog nasilja koje se odvija nad djecom i mladima te pokazuje da su u hrvatskom društvu ozbiljno ugrožene osnovne ljudske i civilizacijske vrijednosti. I, važno je napomenuti - to su primjeri koji su izašli u javnost, a neophodno je da se zapitamo koliko se još takvih slučajeva događa iza zatvorenih vrata i unutar 4 zida?

Ono na što posebno želimo obratiti pozornost je nasilje koje nad mladim žrtvama provodi sustav. Institucionalno nasilje od strane sustava koji teret dokaza stavlja na žrtve, a nerijetko je i dodatno traumatizira. Sustav koji ne da ih ne štiti, nego nasilje nastavlja i šalje jasnu poruku, posebno mladim žrtvama – idite iz ove države jer u njoj nema pravde, u njoj nećete biti zaštićeni, u njoj nisu svi jednaki pred zakonom i ne nadajte se da će se išta promijeniti nabolje.

Kako se takve poruke više ne bi slale i kako bi se vratilo povjerenje u sustav i institucije, smatramo da vladajući moraju otvoriti dijalog s civilnim društvom koje godinama upozorava na zakonodavne i pravosudne propuste i nudi raznovrsna rješenja, neka koja i mi ovim putem predlažemo.

PRIJEDLOZI RJEŠENJA:

- hitno usvajanje izmjena Kaznenog zakona kojima se ukida kazneno djelo spolnog odnosa bez pristanka te uvode strože kazne za silovanje jer spolni odnos bez pristanka nije ništa drugo nego silovanje i kao takvo mora biti tretirano s najvećim kaznama
- svaki oblik tjelesnog i seksualnog nasilja mora biti isključivo kazneno djelo i ne može po niti jednoj osnovi biti tretirano kao prekršaj, a osvještavanje da obiteljsko nasilje ugrožava, osim odraslih osoba, integritet, razvoj i budućnost djece i mladih kao članova i članica obitelji nužan je preduvjet za pružanje sustavne potpore žrtvama
- žrtva sustavu mora biti na prvom mjestu – potrebno je udaljiti nasilnika iz obiteljskog doma, a žrtvi dati potpunu psihološku, socijalnu, pravnu i svaku drugu podršku
- iznimno je važno da kod sudskog procesa žrtva bude zaštićena od ponovne viktimizacije, stoga je potrebna uspostava obiteljskih sudova pri općinskim sudovima
- dodatna i kontinuirana edukacija svih službenika i službenica koji sudjeluju u procesu rada sa žrtvama, mladima i djecom
- unutar obrazovnog sustava neophodno je odmah uvrstiti edukaciju o obiteljskom nasilju, prevenciji, zaštiti žrtava, mladih i djece i sl.

Prekarijat – eksploatacija mlade radne snage

Poseban oblik nasilja o kojem želimo otvoriti dijalog jest ekonomsko nasilje koje se vrši nad mladima, radnička eksploatacija i sustavno onemogućavanje osobnog i profesionalnog razvoja zbog nesigurnog položaja na tržištu rada i prekarijata.

Mladi koji su imali “sreću” da ne dožive fizičko nasilje i zlostavljanje o kojemu je bilo riječi prethodno danas u velikoj mjeri živi u okolnostima ekonomskog nasilja, prekarijata, sloja društva čiji je društveni položaj neudoban, neugodan jer ga karakterizira nepredvidivo i nesigurno egzistencijalno stanje koje otežava materijalno i psihološko blagostanje takve vrste radnice i radnika. Prema trenutno dostupnoj statistici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje nezaposleno je 42.198 osoba do 29 godina, što čini 1/3 ukupnog broja službene nezaposlenosti. Prekarni je rad rizik sadašnjosti koji ugrožava budućnost - ne samo kod mladih, no neosporno je da trend prekarnog rada posebno pogađa mlade. Prekarijat se iskazuje kroz rasprostranjenost privremenog, fleksibilnog, povremenog, isprekidanog i nesigurnog zapošljavanja, a uključuje i eksploataciju studentskog rada, na što smo posebno upozoravali kroz predlaganje amandmana na Zakon o obavljanju studentskih poslova. Tome u prilog idu podaci da je ugovor na tri mjeseca: 8,4% radne snage u Hrvatskoj u 2016., a struktura prekarijata prema dobi: 47% su osobe do 29 godina (svaki drugi prekarni radnik je mlada osoba!). Zatim struktura prekarijata po sektorima: 81% privatni sektor; 9% javni sektor; 6,2% na autorskom, studentskom ili ugovoru o djelu.

2017. godine blizu 180.000 ljudi našlo je ili promijenilo posao – od čega je samo 9% potpisalo ugovor na neodređeno vrijeme. To svrstava Hrvatsku na europski vrh po prekarnom radu. Prekarni rad čini 8,4% zaposlenosti u RH – Hrvatska prednjači pred EU, dok je prosjek EU 2,3%. Uz nas rekordere po lošem, loši su i Francuska (4,8%), Španjolska (4,7%) te Poljska i Slovenija (4,5%). Čak 22,2% svih zaposlenih u Hrvatskoj ima ugovore na određeno vrijeme, što je također daleko iznad europskog prosjeka od 14,2%. Bez stalnog posla i materijalne sigurnosti

i tržište i sustav prisiljavaju mlade na odgodu rješavanja stambenog pitanja, osamostaljenja i/ili zasnivanja obitelji. To su sve konkretni primjeri egzistencijalnih problema s kojima se bore građanke i građani, poglavito mladi.

PROBLEMI S PREKARIJATOM:

- nema radničkih prava (bolovanje, zaštita na radu, odšteta, godišnji odmor, porodiljni dopust itd.)
- nema financijske sigurnosti (vrlo važna za rješavanje stambenog pitanja i zasnivanja obitelji; mora na sud ako poslodavac ne isplati ugovor u dogovoreno vrijeme)
- nikakva ili niska kreditna sposobnost, prepušten sam sebi glede mirovinskog osiguranja, pri čemu je radnik na autorski ugovor osiguran jedino u prvom stupu
- nema regulacije oko cijena rada, a cijelo se vrijeme događa tzv. *dumping* - snižavanje cijena rada

PRIJEDLOZI RJEŠENJA:

- edukacija, osvještavanje i poticanje prema novom radničkom sloju: potencijalno kratkoročno ili srednjoročno rješenje jest okupljanje prekarnih radnica i radnika u klastere koji zajednički izlaze na tržište te borba za prava putem NGO-a i sindikata prekarijata
- zakonska regulativa poslova na autorski ugovor (popisivanje i cijena rada); evidencija ugovora i regulacija isplata honorara u djelatnostima koje pogađa prekarijat (sektor unutar Porezne za e-Autorski ugovor i e-Ugovor o djelu, zakonske promjene radi veće zaštite od prevara), demotivacija ugovora o djelu daljnjim većim izdacima, inspekcijom, penalizacijom
- poticanje zapošljavanja na neodređeno kroz stvaranje povjerenja na razini radnik/ca - poslodavac te realne cijene rada

Posebno ističemo kako je nužna ekonomska i financijska edukacija mladih ljudi putem školskog sustava i sustavno planiranih projekata. Mladi moraju biti upoznati sa svim vrstama rada te rizicima koje donosi privremeni i povremeni radni odnos, *out-sourcing* putem obrta te koje su prednosti rada na ugovor na neodređeno.

Predlažemo i razvoj strategije razvoja tržišta rada u Republici Hrvatskoj te izmjene radnog zakonodavstva u smjeru koji ograničava ili u potpunosti ukida mogućnost prekarnog rada kao najbolje i jedino cjelovito rješenje pitanja prekarijata, kao što su to učinile neke od država sjeverne Europe. Unatoč liberalnim ekonomskim težnjama da je liberalizacija rada nužna za razvoj Hrvatske, mi smatramo i jasno tvrdimo kako je radna sigurnost, s posebnim fokusom na mlade, jedini temelj za poboljšanje položaja radnica i radnika, na zadovoljstvo i uz dijalog s poslodavcima te i istinska demografska mjera, kao i mjera za ostanak mladih ljudi u Hrvatskoj.

Kada govorimo o nasilju, ne možemo zaobići i političko nasilje koje se očituje kroz sužavanje slobode govora, suzbijanje demokratskih procedura, medijsku cenzuru, prijetnje novinarkama i novinarima i sl. Osobito nas zabrinjava i situacija po pitanju političkog nasilja kada vlast, osim što tvrdi da to nasilje ne vidi, u nekim segmentima isto i provodi. Također, izniman problem našeg društva je govor mržnje, koji je postao *modus operandi*, osobito nakon 2015. godine otkada vlast čine stranke desnog i ekstremno desnog spektra. Također, obrazovni sustav kroz određene dijelove indoktrinira, a ne stvara okruženje za kritičko promišljanje i njegovanje osobnih stavova i sloboda. Sve češće smo svjedoci različitim grafitima i porukama gdje se poziva na mržnju i netrpeljivost prema drugom i drugačijem, bilo da se radi o etničkim, religijskim, seksualnim ili bilo kojim drugim različitostima. To je nedopustivo i jasno pokazuje koliko duboko je naš sustav zakazao. Od obrazovnog koji treba prevenirati takvo djelovanje, do onog represivnog koji treba adekvatno kazniti sve takve počinitelje kao poruku svima koji smatraju da je takvo ponašanje prihvatljivo i da je to samo trenutni hir ili pojedinačni incident.

Zaključak

Ni jedno od navedenih nasilja nije slučajno i to nisu primjeri pojedinačnih ekscesa. Oni su, nažalost, primjer opće klime nasilja, društva koje to nasilje velikim dijelom prešutno tolerira i sustava koje to nasilje ne sankcionira. Takvo višestruko nasilje i diskriminaciju, nažalost, proživljavaju i osobe srednje dobi i naši umirovljenici koji nakon godina i godina rada doslovce jedva preživljavaju i još nerijetko bivaju žrtvama fizičkog nasilja. Mladi i djeca uče, gledaju, slušaju i oponašaju odrasle i upravo takav sustav. Često znamo čuti kako su mladi loši i kako su neodgojeni, ali svi koji to poručuju trebaju biti svjesni da su djeca i mladi ogledalo upravo vas – vas kao roditelja, vas kao učiteljica i učitelja i nastavnica i nastavnika, vas kao radnica i radnika, vas kao liječnica i liječnika, vas kao novinarki i novinara, vas kao sutkinja i sudaca, vas kao političarki i političara, vas kao građanki i građana.

Kao skupina mladih, apeliramo na vas da shvatite - ukoliko se nešto korjenito ne promijeni, i nama mladima koji smo ostali u Hrvatskoj boriti se da ona bude bolje mjesto za život stavit ćete putovnicu u ruku i prisiliti nas da iz nje nevoljko odemo. Shvatite – mladi ne napuštaju zemlju isključivo zbog ekonomske situacije – veliku ulogu ima i društvena klima, a ponajprije neučinkovitost institucija. Nemojte dopustiti da mladost napusti Hrvatsku, pokažimo da Hrvatska ipak nije zemlja nasilja, povucite napokon odgovorne, prijekopotrebne i oštre poteze po hitnom postupku i, kao što ste donosili *Lex Agrokor*, sada izmijenite zakone i smijenite one koji takvo stanje održavaju i tjeraju nas da odlazimo graditi neke druga društva i druge države.

Predsjednica Foruma mladih SDP-a Hrvatske
Biljana Gaća